

Lempäälän kunnan lausunto valtatie 3:n parantamista koskevasta yleissuunnitelmasta välillä Lempäälä-Pirkkala (PIRELY/6083/2024)

Kunnanhallitus 16.09.2024 § 201
28/11.00.02/2022

Valmistelijat yleiskaavoittaja Sini Suontausta, ympäristöpäällikkö Elina Laukkanen ja liikenneinsinööri Valtteri Partanen

Asia

Pirkanmaan ELY-keskus on pyytänyt Lempäälän kunnan lausuntoa valtatie 3 parantamisen välillä Lempäälä-Pirkkala yleissuunnitelmasta ja sitä vastaan mahdollisesti tehdyistä muistutuksista. Muistutuksia on saatu 64 kappaletta, joista 10 kappaletta koskee suoranaisesti Lempäälän kunnan aluetta, 27 Pirkkalan kunnan aluetta ja 27 koko tieosuutta.

Lempäälän kunnan lausunto, vastineet muistutuksiin ja muu lausuntoon liitettävä aineisto on pyydetty toimittamaan 4.10.2024 mennessä Pirkanmaan ELY-keskukseen.

Asian taustaa

Valtatie 3 on osa Suomen tärkeintä päätieverkkoa Helsingistä Hämeenlinnan ja Tampereen kautta Vaasaan. Nykyisin valtatie 3 ongelmana Tampereen kaupunkiseudulla on liikenteen välityskyvyn riittämättömyys. Valtatieyhteyden parantaminen sisältyy maakunnan ja kaupunkiseudun tavoitteisiin. Valtatieyhteyden parantamishankkeen toteutuksen vaihtoehtoja arvioitiin lakisääteisessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA-menettely) vuosina 2019–2022. Yhteysviranomaisen (Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastuualue) antoi YVA-selostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista 27.4.2022. Yleissuunnitelman pohjaksi valittiin YVA-menettelyn jälkeen uuteen valtatielinjaukseen perustuva vaihtoehto 1 (VE 1).

Yleissuunnitelma

Yleissuunnitelma sisältää valtatie 3 parantamisen Lempäälän ja Pirkkalan välillä noin 16 kilometrin matkalla. Lisäksi suunnitelma sisältää 2-kehätien, joka toteutetaan maanteiden 3003 ja 309 välille Tampere-Pirkkala lentoaseman ja Säöksjärven välille. 2-kehätie on noin 9 kilometriä pitkä uusi seututieyhteys. Nykyinen valtatie 3 parannetaan Kuljun ja Puskiaisten eritasoliittymien välillä toteuttamalla valtatielle lisäkaistat siten, että valtatie poikkileikkaus on 3+3 -kaistainen moottoritie. Valtatie linjaus ja tasaus säilyvät nykyisellään. Uusi noin 10 kilometriä pitkä valtatielinjaus toteutetaan välillä Puskiaisten eritasoliittymä–Linnakallio. Uuden valtatielinjauksen poikkileikkaus on 2+2 -kaistainen moottoritie. Nykyinen valtatie 3 liitetään uuteen linjaukseen Lempäälässä Puskiaisten eritasoliittymällä ja Pirkkalassa Linnakallion eritasoliittymällä Läntiseen kehätiehen. Uudelle linjaukselle toteutetaan lisäksi uudet Ahonperän, Rajajärven ja Jesperintien eritasoliittymät. Ahonperän eritasoliittymä liittyy Lempäälässä Tampereentien (mt 130) valtatie 3 uudelle linjaukselle. Tampereentie (mt 130) ylittää valtatie eritasoliittymän kohdalla. Rajajärven eritasoliittymä toteutetaan valtatie ja 2-kehätien risteyskohtaan Pirkkalan ja Lempäälän rajalle. Kuljun ja Pirkkalan eritasoliittymät säilyvät nykyisellään. Yleissuunnitelman alustavat kokonaiskustannukset ovat 256 miljoonaa euroa (MAKU-ind. 145; 2020=100, alv 0 %).

Sähköiseen suunnitelma-aineistoon on mahdollista tutustua seuraavan linkin kautta: [Valtion liikenneväylien suunnittelu \(vayliensuunnittelu.fi\)](http://Valtion.liikenneväylien-suunnittelu.vayliensuunnittelu.fi)

Jatkotoimenpiteet

Pirkanmaan ELY-keskus käsittelee yleissuunnitelmasta saadut lausunnot ja muistutukset yleissuunnitelman hyväksymisesityksessään, jonka se laatii Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille. Traficom tekee yleissuunnitelmaa koskevan hyväksymispäätöksen. Yleissuunnitelman hyväksymispäätöksessä käsitellään kaikki tiehankkeen merkittävät periaatteet. Nämä tien liikenteelliset ja tekniset periaateratkaisut ovat ohjeena hankkeen jatkosuunnittelulle. Hyväksymispäätös edellyttää, että yleissuunnitelma on yhdenmukainen alueen oikeusvaikutteisten kaavojen kanssa. Hyväksymispäätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen

Ehdotus lausunnoksi

Kestävä kasvu kaupunkiseudulla

Tampereen seudun kasvu oli viime vuonna ennätysellisen nopeaa ja seutu vetää puoleensa niin yrityksiä kuin asukkaita myös Suomen ulkopuolelta. Tampereen seudulla on suunniteltu alueen hallittu kasvu ja kehitys pitkäjänteisesti Pirkanmaan maakuntakaavalla 2040 ja Tampereen seudun rakennesuunnitelmalla 2040.

Pirkanmaan maakuntakaavassa yhdyskuntarakenteen kasvun painopiste on sisäänpäin eli nykyisen rakenteen täydentämisessä. Kaikkea kasvua ei kuitenkaan ole mahdollista sijoittaa nykyiseen rakenteeseen, joten maakuntakaava sisältää myös uusia avauksia yhdyskuntarakenteellisesti hyvillä sijainneilla. Kasvun suunnaksi on valittu eteläinen Helsinki-Hämeenlinna-Tampere -vyöhykkeen suunta, jotta kasvu saadaan sijoittumaan yhdyskuntarakenteen kannalta edullisille alueelle. Suunnitelmien mukaisesti Lempäälän, Pirkkalan ja Tampereen kuntarajan ympäristöön tavoitellaan valtatie 3 oikaisua ja sen yhteyteen uusia laajoja työpaikka-alueita sekä 2-kehää välille Pirkkalan lentoasema-Sääksjärvi, järjestelyratapihan siirtoa ja Sääksjärven aluekeskuksen kehittämistä. Lempäälän kunta on jo toteuttamassa maakuntakaavan aluevarauksia Sääksjärven yleiskaavalla ja maanhankinnalla.

Valtatien 3 oikaisu ja muut alueen suunnitelmat laajentavat ja suuntaavat seudun kaupunkirakenteen kasvua hallitusti keskeiselle ja edulliselle alueelle ekologisesti kestäväällä tavalla. Ne edistävät kestävää alueidenkäytön suunnittelua, mikä parantaa yhteiskunnan toimivuutta, rakennetun ympäristön laatua ja ihmisten arjen sujuvuutta. Uudet väylät vahvistavat kaupunkiseudun keskusalueiden verkostoa ja niillä on merkittävä vaikutus Sääksjärven alueen kehittämiseen aluekeskukseksi ja liikenteelliseksi solmukohtaksi. Suunniteltu Sääksjärven osayleiskaavaluonnoksen mukainen aluekehitys ja hyvät yhteydet houkuttelisivat alueelle yrityksiä ja asukkaita.

Raskaaseen liikenteeseen tukeutuvia toimitila- ja logistiikan alueita on tarkoituksenmukaista siirtää toisaalle kaupunkiseudun tiiviimpään maankäyttöön soveltuvilta alueilta. Näin voidaan toimia seudun olemassa olevan yhdyskuntarakenteen kannalta edullisilla, mm. joukkoliikenteeseen tukeutuvilla alueilla, missä sijainneilla maankäytön uudistuminen asumiseen ja siihen liittyviin palveluihin on mahdollista. Uudelleen sijoittamalla toimitila- ja logistiikka toimintoja mahdollistetaan myös toimialan kasvu ja laajentaminen, mitä nykyisessä sijainnissa kaupunkirakenteen keskellä ei voida toteuttaa.

Oikaisu edistää koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tukee eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Valtatie 3 oikaisun varrelle suunnitellulla maankäytöllä turvataan seudun tulevaisuuden yritystonttivaranto ja sen kehitys. Pirkanmaan maakuntakaavassa, Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa ja Sääksjärven osayleiskaavaehdotuksessa (25.3.2024) valtatie 3 oikaisun varrelle sijoitetut yritys- ja työpaikka-alueet ovat merkittäviä, joiden kautta syntyy aivan uusi keskittymä tukemaan Lempäälän ja Tampereen kaupunkiseudun monipuolista yritysrakentamista. Alueet tulevat olemaan valtatie 3 oikaisun ja 2-kehän rakennuttua erittäin hyvin saavutettavissa niin seudullisesti kuin valtakunnallisestikin. Yhdessä järjestelyratapihan ja lentoasema kanssa alue edistää merkittävästi koko Suomen logistisia toimintoja ja on kansainvälisesti vetovoimainen. Alue on vetovoimainen mm. teknologiateollisuuden ja ICT-alan yrityksille sekä verkkokaupan ja jakelutoimijoille. Kaikkienensa alueella on puolet Lempäälän tulevaisuuden yritystonttivarannosta (5000 – 7500 työpaikkaa). Yhdessä järjestelyratapihan ja lentoaseman kanssa alueelle muodostuu yhdessä 10 000 – 15 000 työpaikkaa.

Sujuva liikenne

Valtatie 3 on osa Euroopan laajuista TEN-T liikenneverkkoa ja valtakunnallisesti erittäin merkittävä portti etelän kasvukolmion alueelta muualle pohjoisempaan Suomeen. Valtatie kehittäminen tulee turvata ja taata, jotta pitkämatkainen tavara- ja henkilöliikenne on sujuvaa jatkossakin ja sen toimintavarmuus ja matka-aikojen ennustettavuus on hyvä. Vt 3 oikaisu vastaa tähän hyvin, sillä se lyhentää pitkämatkaisen tavara- ja henkilöliikenteen matka-aikoja ja pitää elinkeinoelämän kuljetukset kustannustehokkaina. Lisäksi oikaisu turvaa valtakunnallisten terminaalien ja logistiikkakeskusten yhteydet päätieverkkoon (mm. Tampere-Pirkkala lentoasema ja tuleva järjestelyratapiha). Seudullisesti valtatie 3 oikaisu ja 2-kehä ovat tarkoitettu varmistamaan niin lento-, tavara- ja henkilöliikenteen edellytykset, sujuvuus ja turvallisuus, sillä ruuhkaton ja houkutteleva liikkuminen alueiden välillä on tärkeä kilpailukykytekijä koko seudulle ja siksi mm. raskaalla liikenteellä tulee olla sujuvat reitit päätieverkolla.

Valtakunnallisten ja alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien huomioiminen Lempäälän kunnan alueella

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 (Liikenne 12) asettaa tavoitteet ja niitä tarkentavat strategiset linjaukset liikennejärjestelmän kehittämiseksi sekä toimenpideohjelman näihin tavoitteisiin pääsemiseksi kaupunkien ja kuntien alueilla. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tärkeimmät tavoitteet kiteytyvät kolmen liikenteellisen pääteeman ympärille; saavutettavuus, kestävyys ja tehokkuus. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman lisäksi Lempäälän kunnan alueellista liikennejärjestelmätyötä ohjaa Länsi-Suomen maakuntien yhteinen liikennestrategia sekä Pirkanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2045.

Liikennejärjestelmän tulee saavutettavuudellaan vastata elinkeinojen, työllisyyden sekä asumisen tarpeisiin. Nykytilanteessa valtatie 3:n ongelmallisuus korostuu Tampereen ja Lempäälän välisellä valtatieosuudella heikon liikenteen välityskyvyn myötä, jolloin liikenteessä ilmenee huomattavia sujuvuusongelmia, esimerkiksi aamu- ja iltapäiväruuhkan aikaan. Valtatie 3:n parantaminen yleissuunnitelmassa esitettyjen ratkaisujen myötä kehittää työelämätoiminnan edellytyksiä Lempäälän pohjoispuolella sijaitsevan Sääksjärven lähialueella ja lisää kaupunkiseudun liikennejärjestelmän saavutettavuutta työllisyyden sekä

yrittötoiminnan näkökulmasta merkittävästi. Matka-ajat ja matkojen pituudet lyhenevät ja tämä näkyy suoraan mm. säästettyinä ajokilometreinä työmatkojen ja kuljetustoiminnan osalta sekä työmatkoihin käytetyn ajan lyhenemisenä. Paremmat työelämäedellytykset yrityksiin sekä niiden työntekijöiden osalta kasvattavat kunnan elinvoimaa sekä kilpailukykyä. Uudet työpaikat tuovat kuntaan myös uusia asukkaita, jolloin liikennejärjestelmän tulee saavutettavuudellaan palvella sujuvan asuminen ja arkiliikkumisen tarpeita. Yleissuunnitelmassa esitetyt ratkaisut valtatie 3:n parantamisesta vastaavat näiltä osin valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisen saavutettavuuden kehittymistä Lempäälän kunnan alueella.

Valtakunnallisen sekä alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien tavoitteisiin pohjautuen, valtatie 3:n parantamisen ei voida merkittävästi todeta lisäävän joukkoliikenteen kulkutapaosuutta tai vastaavasti vähentävän henkilöautoilun liikennesuoritetta suhteessa joukkoliikenteen käyttöön Lempäälän kunnan alueella. Liikenteen sujuvuuden parantuminen valtatieverkolla luo kuitenkin edellytykset korkealle seudullisen ja paikallisen joukkoliikenteen palvelutasolle. 2-kehän toteutuminen mahdollistaa korkeamman seudullisen joukkoliikenteen palvelutason ja luo myös edellytykset täysin uudelle suoralle joukkoliikenneyhteydelle Ruskontien (maantie 309) jatkeena Hervannan, Sääksjärven ja Pirkkalan välillä. 2-kehän linjauksessa esitetyt kiertoliittymäratkaisut mahdollistavat sujuvan joukkoliikennepalvelun Sääksjärven keskustan alueelle toteutuvan juna-aseman liityntä- ja matkaketjutarpeita huomioiden.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden tulee parantua liikennejärjestelmän kehittymisen myötä. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden mukaan uusien liikenneinvestointien tulee edistää kestävästä liikennettä ja uusista investoinneista saatavien yhteiskunnallisten hyötyjen tulee olla investointikustannuksia suurempia. Valtatie 3:n parantamista koskevassa yleissuunnitelmassa esitettyjen ratkaisujen myötä moottoriajoneuvoliikenteen järjestelyt parantuvat ja siitä saatavat yhteiskunnalliset hyödyt näkyvät Lempäälän alueella sekä koko kaupunkiseudulla mm. kuljetustoiminnan sujuvuuden parantumisena sekä sen kautta kasvaneen työllisyyden muodossa.

Hankkeen vaikutukset kestävästä liikkumisen edistämisen ja pysyvien liikkumistottumusten kautta saatavien yhteiskunnallisten hyötyjen osalta ovat hyvin pienet, koska uuden maantieverkon tapauksessa puhutaan hyvin pitkistä etäisyyksistä ja ajomatkoista. Valtatie 3:n parantaminen uusien valtatielinjauksien myötä tekee henkilöautoilusta mukavampaa, vaivattomampaa ja nopeampaa. Näiden tekijöiden ei voida suoraan katsoa edistävän kestävästä liikkumisen elintapaa, mutta hankkeen luonteeseen sekä muuhun valtakunnalliseen merkitykseen rinnastaen, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuksien edistämisen ei tässä tapauksessa katsota olevan suurena esteenä hankkeen toteutumiselle.

Liikenneturvallisuuden osalta ruuhkautumisen väheneminen vähentää ajoneuvojen keskinäisen kolaroinnin riskiä, mutta nopeustasojen noustessa henkilövahinkojen riskit kasvavat. Yleissuunnitelmassa esitetyt valtatieosuudet ovat ajosuunniltaan toisistaan rakenteellisesti erotettuja ja liittymät on esitetty kierto- ja eritasoliittyminä, jolloin välittömän risteämisen ja kohtaamisonnettomuuden riskiä ei synny. Jatkosuunnittelussa on oleellista selvittää ja tunnistaa liikenneturvallisuusrisiä lisäävät tekijät, etenkin Puskiaisten eritasoliittymän ja Ahonperän eritasoliittymän vaikutusalueella, jotta liikenneyhteydet muulle Lempäälän kunnan maantie- ja katuverkolle olisivat hankkeen toteutuessa mahdollisimman sujuvat ja turvalliset.

Liittymäjärjestelyiden toteuttaminen kiertoliittymäjärjestelyinä 2-kehällä Sääksjärven kohdalla sekä valtatie 3:n uudella linjauksella Ahonperän ja Rajajärven eritasoliittymien kohdalla nähdään liikenneturvallisuuden kannalta positiivisena tekijänä, sillä moottoriajoneuvoliikenteen määrien kasvaessa liittymäjärjestelyiden tulee olla toimivia ja palvella kaikkia liikenteen tulosuuntia samantarvoisesti.

Jalankulun ja pyöräilyn reitit eivät risteä tasossa valtatie 3:n oikaisun kanssa missään kohdassa, joten välitöntä liikenneonnettomuusriskiä moottoriajoneuvoliikenteen kanssa ei ole. Merkittävin vaikutus jalankulun ja pyöräilyn liikenneturvallisuuteen on 2-kehällä Sääksjärven alueella, missä uusi valtatie 3:n linjaus kasvattaa liikennemääriä. Hankkeen toteutuessa estevaikutus eli tien ylittämisen hankaluus kasvaa pohjois-eteläsuuntaisilla jalankulun ja pyöräilyn reiteillä. Moottoriajoneuvoliikenteen kanssa risteävien alueellisten ja seudullisten jalankulun ja pyöräilyn pääreittien liikenneturvallisuus tulee huomioida jatkosuunnittelussa erittäin suurella painotuksella.

Valtatie 3:n oikaisu sekä 2-kehän toteutuminen yleissuunnitelmassa esitettyjen ratkaisujen mukaisesti parantaa Pirkanmaan maakunnassa nopean vientiteollisuuden edellytyksiä ja sujuvoittaa kulkuyhteyksiä Länsi-Suomen alueen satamien ja lentokenttien välillä. Erityisesti tämä on huomioitu 2-kehän toteutumisen myötä saatavana Lempäälän kunnan ja Tampere-Pirkkala lentoaseman välisen kulkuyhteyden palvelutason kasvuna. Suurten erikoiskuljetusten reitti kulkee Lempäälän kunnan alueella valtatie 3:n rinnalla kulkevien seututeiden 130 ja 190 kautta, eikä valtatie 3:n parantamishanke toteutuessaan tuo SEKV-verkon (suurten erikoiskuljetusten verkko) palvelutasoon huomattavia muutoksia Lempäälän kunnan alueella. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida Kuljun ja Sääksjärven välisen valtatielinjauksen alittamisen edellytykset seututie 130:n kautta kulkevien erikoiskuljetusten tilantarpeiden suhteen, mikäli jatkosuunnittelussa päädytään yleissuunnitelman päinvastaiseen ratkaisuun, jossa seututie alittaa uuden valtatielinjauksen.

Kaavoitustilanne

Yleissuunnitelma toteuttaa Lempäälän strategista yleiskaavaa. Sääksjärven osayleiskaavaa on laadittu rinnakkain yleissuunnitelman kanssa ja siten suunnitelmat ovat ratkaisuihin yhtenevät. Sääksjärven osayleiskaava on hyväksymiskäsittelyssä lokakuussa 2024. Lempäälän kunta puoltaa yleissuunnitelman hyväksymistä, vaikka se on Kortejärven ja Ahonperän alueilla ristiriidassa voimassa olevien asemakaavojen kanssa. Asemakaavat ovat 1960- ja 70-luvuilta ja siten eivät enää ajantasaisia näiden alueiden osilta.

Liikennemelu

YVA-selostukseen nähden (vaihtoehto 1) yleissuunnitelmaan ei kuulu nykyisen valtatie 3 osuus Puskiaisista kehältä 2 (noin Ruskontien seutu) Lakalaivaan, eikä Tampereen läntinen kehätie valtatie 9 osuus Lakalaivasta niin sanotulle Puskiaisten oikaisulle. Näitä tieosuuksia koskevien suunnitelmien on todettu yleissuunnitelmassa etenevän omina hankkeinaan ja myös meluntorjunta on todettu suunniteltavan näissä muissa hankkeissa. Tämä johtaa siihen, että YVA-selostuksen myönteiset vaikutukset Sääksjärven melutilanteeseen ja melutilanteen kokonaisvaikutukset eivät ole enää samoja.

Lempäälän kunta katsoo, että Sääksjärven alueen valtatie 3 tieosuuden suunnitelmien ja meluntorjunnan etenemisestä omana hankkeena tulee olla varmuus, jotta meluntorjunta osana valtatie 3 parantamishankkeen yleissuunnitelmaa on perusteltua poistaa. Sääksjärven melutilanne on ollut

kestämätön jo pitkään, eikä alueen meluntorjunta ole edennyt siitä huolimatta, että alue on ollut pitkään kohteena Väyläviraston valtakunnallisissa meluntorjunnan toimintasuunnitelmissa. Viimeisimmässä maanteiden meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa Sääksjärven meluntorjunta esitetään nimenomaan valtatie 3 parantamishankkeen kautta toteutumisessa olevana meluntorjuntakohteena. Valtakunnallisesti erilliseen meluntorjuntaan osoitettu rahoitus ollut hyvin vähäistä ja meluntorjuntaa on voitu toteuttaa juuri lähinnä teiden merkittävän parantamisen yhteydessä tai uusia väyliä rakentaessa.

Yleissuunnitelmassa hankearvioinnissa on tarkasteltu toteuttamisen vaiheistusta ja ns. kevennettyä vaihtoehtoa, jossa toteutetaan vain valtatie 3 oikaisu ja 2-kehä ilman nykyisen tien parantamistoimenpiteitä. Hankkeen keventämisen osalta on tuotu esille, että tällöin liikenteen melulle asetetut tavoitteet täyttyvät merkittävästi heikommin. Lempäälän kunta katsoo, että yleissuunnitelmaan sisältyvät nykyisen tien meluntorjunnan parantamistoimet ovat tärkeitä Lempäälän alueella ja että hankkeen osalta liikenteen melulle asetetut tavoitteet on tärkeä saavuttaa. Nykyisen ja tulevan tien/liikenteen aiheuttamat meluhaitat nousevat selvästi esille mm. Lempäälän alueelta yleissuunnitelmasta jätetyissä muistutuksissa.

Lempäälän kunta painottaa, että meluntorjuntaa tulee parantaa uuden valtatie linjauksen varsille sijoittuvien Sääksjärven osayleiskaavan virkistysyhteyksien kohdilla. Etenkin Perimmäisen, Matojärven ja Rajajärven alueiden kohdilla tarvitaan lisää meluntorjuntaa, jotta alueita voidaan jatkossakin käyttää virkistykseen. Alueille sijoittuu maakunnallisesti merkittävä ulkoilureitti Birgitanpolku ja Sääksjärven virkistysalueilla on seudullista merkitystä. Lisäksi alueet on todettu linnustollisesti arvokkaiksi ja valtatie linjauksen melulla voi olla vaikutusta näihin.

Luonto ja pintavedet

Uudet tielinjaukset sijoittuvat metsäalueelle, jossa on monia huomioon otettavia luontoarvoja ja suojelualueita, joihin yhdistyy herkkiä vesistökohteita. Luontoon ja vesistöön liittyvät teemat nousevat keskeisinä esille yleissuunnitelmasta jätetyissä muistutuksissa.

Suunnittelualueelle on laadittu uusia täydentäviä selvityksiä ja myös lajihavainnot ovat täydentyneet. Sääksjärven osayleiskaava-alueelle on laadittu Lempäälän kunnan tilaama linnustoselvityksen päivitys (Vespertilio Oy, 2024). Päivityksen myötä tiehankkeen läheisyyteen sijoittuvat jo tunnistetut linnustoalueet laajenivat ja kokonaan uutena alueena rajattiin Perimmäisen kallio. Vuodelta 2022 tiehankkeen läheisyydestä on uusia havaintoja lahokaviosammalesta mm. Perimmäisen kaakkois- ja eteläpuolelta, Rajajärven eteläpuolelta sekä Tervahaudanmäeltä. Sääksjärven osayleiskaava-alueelle on laadittu Lempäälän kunnan tilaama täydentävä pienvesiselvitys (Sweco, 2024). Selvityksen yhteydessä on tunnistettu uusia vesilain perusteella suojeltavia pienvesiä sekä uusia luontoarvoja (uhanalaisten lajien elinympäristöt) aiemmin tunnistetuissa pienvesissä. Edellä mainitut uudet selvitykset ja havainnot tulee huomioida jatkosuunnittelussa sekä tunnistaa edelleen tarkemmin hankkeen vaikutuksia ja mahdollisia lieventämistoimenpiteitä.

Pintavesivaikutusten osalta on tärkeä jatkossa tunnistaa ja hallita alueen maaperästä ja rakentamistoimista johtuvia vesistövaikutuksia muidenkin laatutekijöiden osalta kuin kiintoaine ja ravinteet. Sääksjärven osayleiskaava-alueelle on laadittu Lempäälän kunnan tilaamana täydentävä mustaliuske- ja arseenikartoitus (Taratest Oy, 2024). Alueella

on tunnistettu mm. mustaliuske-esiintymiä, joista voi aiheutua rakentamistoimien myötä happamia ja metallipitoisia valumia.

Yleissuunnitelmavaiheessa viher- ja virkistysyhteydet ovat tarkentuneet ja niissä on priorisoitu määrää leveyden sijaan. Eläinten kulkureittien kannalta yhteyksien määrän priorisointi on kannatettavaa. Viher- ja virkistysyhteyksiä pitkin kulkee paikoitellen myös tärkeä Birgitan polku - retkeilyreitistö. Virkistyskäyttönäkökulmaa tulisi painottaa viher- ja virkistysyhteyksien leveyden ja maisemoinnin suunnittelussa erityisesti Birgitan polun osuuksilla.

Yleissuunnitelmassa on tunnistettu keskeisiä hankkeeseen liittyviä seurantatarpeita. Vieraslajien leviämisen seuranta erityisesti luonto- ja vesistökohteiden läheisyydessä tulisi harkita otettavaksi osaksi hankkeen seurantasuunnitelmaa. Oleellista on varmistaa, että rakentamisen myötä vieraslajeja ei pääse leviämään herkkiin kohteisiin esim. maamassojen siirtojen mukana. Myös hankkeen muiden vaikutusten seuranta todettuihin arvokkaisiin luontokohteisiin olisi hyvä sisällyttää hankkeen seurantasuunnitelmaan.

Liittymävaraus Tampereentielle

Ahonperän eritasoliittymän pohjoispuolella, Tampereentien uuden linjauksen länsipuolelle on Sääksjärven osayleiskaavassa osoitettu uusi työpaikka-alue, jonne tulee osoittaa suunnitelmakartalla katuliittymävaraus Tampereentien uudelta linjaukselta. Nyt suunnitelmakartalla on huomioitu vain Kiillon kiinteistölle liittymävaraus.

Puskiasten eritasoliittymän ympäristö

Sääksjärven osayleiskaavaan on kaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen tehty muutos kokoojakatujen sijainteihin Puskiasten eritasoliittymän itäpuolella. Lempäälän kunta pyytää näiden päivittämistä suunnitelmakartan likimääräisiin katuvarauksiin.

2-kehän Pikku-Rajajärven ylikulkusilta (S34)

Suunnitelmakartalla on esitetty, että Pikku-Rajajärven kohdalla 2-kehällä on viher- ja virkistysyhteys ylikulkuna. Lempäälän kunta edellyttää, että yhteys toteutetaan alikulkuna, kuten Sääksjärven osayleiskaavassa on se merkitty.

Toteuttamisen vaiheistus

Yleissuunnitelmassa on suunniteltu toteuttamisen vaiheistusta niin, että 1. vaiheessa toteutuisi valtatie uusi linjaus välillä Puskiainen-Linnakallio, 2. vaiheessa toteutetaan 2-kehä välillä Tampere-Pirkkalan lentokenttä-Sääksjärvi ja 3. vaiheessa toteutetaan lisäkaistat Puskiasten eritasoliittymästä etelään. Lempäälän kunta edellyttää, että 1. vaiheessa tulee joko jättää Puskiastentien silta jalankulun ja pyöräilyn käyttöön tai jos silta puretaan tulee uusi alikulku rakentaa Puskatien päähän Moisionjoen varteen, jotta voidaan varmistua riittävän hyvien jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien säilyminen alueella. Lempäälän kunta ehdottaa myös, että 2-kehän toteuttamista voisi jaksottaa niin, että 1. vaiheessa voisi toteutua Sääksjärven ja Rajajärven eritasoliittymän välinen osuus, jotta saadaan tuleva maankäyttö ja Vuoreksen-Hervannan ja Lentolan alueet kytkettyä uuteen valtatie linjaukseen.

Suunnitteluhankkeesta tiedottaminen

Lempäälän kunta on hankkeen edetessä tiedottanut verkkosivuillaan Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aloittamasta suunnittelutyöstä koskien valtatie 3:n ja Tampereen kaupunkiseudun 2-kehän parantamista. Pirkanmaan ELY-keskukselta saadut tiedotteet

valtatie 3:n parantamista koskevan yleissuunnitelmavaiheen aloittamisesta, vuorovaikutustilaisuuksien järjestämisestä ja yleissuunnitelman nähtävilläolosta on julkaistu kunnan verkkosivuilla niiden saapuessa kuntaan tiedoksi.

Ilmoitus Pirkanmaan ELY-keskuksen kuulutuksesta Valtatien 3 parantaminen välillä Lempäälä - Pirkkala, yleissuunnitelma on ollut nähtävillä 17.6.2024 - 17.7.2024 välisen ajan Lempäälän kunnan ilmoitustaululla Lempäälä-talolla (Manttaalitie 15).

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun 1 §:n (vastaa kuntalain 39 §:ssä säädetyistä tehtävistä) mukaan kunnanhallitus on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja: yleiskaavoittaja Sini Suontausta, puh. 041 7302523, ympäristöpäällikkö Elina Laukkanen, puh. 040 1337257 ja liikenneinsinööri Valtteri Partanen, puh. 044 4811804.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa edellä selostusosassa kohdassa ”Ehdotus lausunnoksi” mukaisen lausunnon valtatie 3 parantamisen välillä Lempäälä-Pirkkala yleissuunnitelmasta.
Käsittely	<p>Ennen keskustelun alkua esittelijä teki seuraavat lisäykset lausuntoluonnokseen:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Alaotsikko Kestävä kasvu ja kaupunkiseudulla, kappaleeksi kuusi tulee: ” Tieverkon toimivuus vaikuttaa merkittävästi yritysten kilpailukykyyn. Liikenteen tarpeista keskeisimmät liittyvät kuljetustarpeisiin lähes toimialasta riippumatta - kuljetuksilta odotetaan toimintavarmuutta ja kustannustehokkuutta. Tämä edellyttää tieverkon hyvää palvelutasoa. Tärkeitä tekijöitä palvelutason muodostumisessa ovat mm. välityskyky, nopeus ja häiriöttömyys. Nämä kaikki ovat tekijöitä, joihin valtatie 3 oikaisulla on myönteistä vaikutusta.”2. Alaotsikon Valtakunnallisten ja alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien huomioiminen Lempäälän kunnan alueella, kappaleen neljä loppuun lisätään seuraavaa: ”Ajoneuvojen sähköistymisellä, lähitulevaisuudessa myös raskaan rekkaliikenteen, ja uusiutuvien polttoaineiden lisääntyvällä käytöllä on positiivisia vaikutuksia liikenteen kestävyys.”

Käsittely aikana Anita Huhtala esitti seuraavan muutosehdotuksen: ”Väite, että Valtatie 3 oikaisu ja muut alueen suunnitelmat ovat ekologisesti kestäviä hankkeita ei pidä paikkaansa. Väylähanke, osayleiskaava, järjestelyratapiha ja Pirkkalan kaavoitushankkeet tuhoavat noin 1500 hehtaaria monimuotoisuudeltaan arvokasta metsää ja vesistöjä. Tällaiset vanhanaikaiset hankkeet eivät ole kestävää kehitystä. Luontokadon ja ilmastonmuutoksen hidastamisen kannalta hankkeet ovat negatiivisia. Uudet tielinjaukset sijoittuvat metsäalueelle, jossa on monia huomioon otettavia luontoarvoja ja suojelualueita, joihin yhdistyy herkkiä vesistökohteita. Luontoon ja vesistöön liittyvät teemat nousevat keskeisinä esille myös yleissuunnitelmasta jätetyissä muistutuksissa eikä niitä pitäisi jättää huomiotta.

Väite liikenteen sujuvuuden lisääntymisestä on harhaanjohtava. Verrattuna nykytilaan pitkämatkaisen liikenteen matka-ajat tulisivat lyhenemään vain 2-3 minuuttia ja ruuhkasuorite tulisi kasvamaan 3-4 kertaiseksi uudesta väylästä huolimatta.

Yleissuunnitelmasta on jätetty pois jätetty ruuhkaisin väli Lakalaiva - Sarankulma. Liikenneturvallisuus ei myöskään kohene liikennemääriä kasvattamalla.

Esitän, että lausuntoehdotus tällaisena palautetaan valmisteluun ja että Lempäälän kunta asettaa nykyisten väylien kunnostamisen uuden tieyhteyden edelle sekä taloudellisiin että luontoarvoihin nojaten.” Puheenjohtaja totesi, että esitys tulkitaan ehdotukseksi palauttaa asia valmisteluun.

Keskustelun kuluessa Totti Hämäläinen esitti seuraavaa: ” Lisätään luonto ja pintavedet 1. kappaleen loppuun: Yleissuunnitelman jatkosuunnittelussa on välttämätöntä huomioida voimakkaammin herkät vesistökohteet, eliöstö, valosaasteen ja melun torjunta.”

Keskustelun kuluessa Tuukka Liuha ja Riina Aspila kannattivat Totti Hämäläisen lisäysehdotusta.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että oli tehty yksi asian palauttaminen valmisteluun -ehdotus, mutta se raukeaa kannattamattomana.

Puheenjohtaja tiedusteli kunnanhallitukselta, että voiko se hyväksyä Totti Hämäläisen tekemän lisäysehdotuksen yksimielisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti Totti Hämäläisen ehdottaman lisäyksen lausuntoon.

Näin ollen lausunto kokonaisuudessaan on seuraava: ”

Ehdotus lausunnoksi

Kestävä kasvu kaupunkiseudulla

Tampereen seudun kasvu oli viime vuonna ennätysnopeaa ja seutu vetää puoleensa niin yrityksiä kuin asukkaita myös Suomen ulkopuolelta. Tampereen seudulla on suunniteltu alueen hallittu kasvu ja kehitys pitkäjänteisesti Pirkanmaan maakuntakaavalla 2040 ja Tampereen seudun rakennesuunnitelmalla 2040.

Pirkanmaan maakuntakaavassa yhdyskuntarakenteen kasvun painopiste on sisäänpäin eli nykyisen rakenteen täydentämisessä. Kaikkea kasvua ei kuitenkaan ole mahdollista sijoittaa nykyiseen rakenteeseen, joten maakuntakaava sisältää myös uusia avauksia yhdyskuntarakenteellisesti hyvillä sijainneilla. Kasvun suunnaksi on valittu eteläinen Helsinki-Hämeenlinna-Tampere -vyöhykkeen suunta, jotta kasvu saadaan sijoittumaan yhdyskuntarakenteen kannalta edullisille alueille. Suunnitelmien mukaisesti Lempäälän, Pirkkalan ja Tampereen kuntarajan ympäristöön tavoitellaan valtatie 3 oikaisua ja sen yhteyteen uusia laajoja työpaikka-alueita sekä 2-kehää välille Pirkkalan lentoasema-Sääksjärvi, järjestelyratapihan siirtoa ja Sääksjärven aluekeskuksen kehittämistä. Lempäälän kunta on jo toteuttamassa maakuntakaavan aluevarauksia Sääksjärven yleiskaavalla ja maanhankinnalla.

Valtatien 3 oikaisu ja muut alueen suunnitelmat laajentavat ja suuntaavat seudun kaupunkirakenteen kasvua hallitusti keskeiselle ja edulliselle alueille ekologisesti kestäväällä tavalla. Ne edistävät kestävää alueidenkäytön suunnittelua, mikä parantaa yhteiskunnan toimivuutta, rakennetun ympäristön laatua ja ihmisten arjen sujuvuutta. Uudet väylät vahvistavat kaupunkiseudun keskusalueiden verkostoa ja niillä on merkittävä vaikutus Sääksjärven alueen kehittymiseen aluekeskukseksi ja liikenteelliseksi solmukohtaksi. Suunniteltu Sääksjärven

osayleiskaavaluonnoksen mukainen aluekehitys ja hyvät yhteydet houkuttelisivat alueelle yrityksiä ja asukkaita.

Raskaaseen liikenteeseen tukeutuvia toimitila- ja logistiikan alueita on tarkoituksenmukaista siirtää toisaalle kaupunkiseudun tiiviimpään maankäyttöön soveltuvilta alueilta. Näin voidaan toimia seudun olemassa olevan yhdyskuntarakenteen kannalta edullisilla, mm. joukkoliikenteeseen tukeutuvilla alueilla, missä sijainneilla maankäytön uudistuminen asumiseen ja siihen liittyviin palveluihin on mahdollista. Uudelleen sijoittamalla toimitila- ja logistiikka toimintoja mahdollistetaan myös toimialan kasvu ja laajentaminen, mitä nykyisessä sijainnissa kaupunkirakenteen keskellä ei voida toteuttaa.

Oikaisu edistää koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tukee eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Valtatien 3 oikaisun varrelle suunnitellulla maankäytöllä turvataan seudun tulevaisuuden yritystonttivaranto ja sen kehitys. Pirkanmaan maakuntakaavassa, Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa ja Sääksjärven osayleiskaavaehdotuksessa (25.3.2024) valtatie 3 oikaisun varrelle sijoitetut yritys- ja työpaikka-alueet ovat merkittäviä, joiden kautta syntyy aivan uusi keskittymä tukemaan Lempäälän ja Tampereen kaupunkiseudun monipuolista yritysrakentamista. Alueet tulevat olemaan valtatie 3 oikaisun ja 2-kehän rakennuttua erittäin hyvin saavutettavissa niin seudullisesti kuin valtakunnallisestikin. Yhdessä järjestelyratapihan ja lentoasema kanssa alue edistää merkittävästi koko Suomen logistisia toimintoja ja on kansainvälisesti vetovoimainen. Alue on vetovoimainen mm. teknologiateollisuuden ja ICT-alan yrityksille sekä verkkokaupan ja jakelutoimijoille. Kaikkinensa alueella on puolet Lempäälän tulevaisuuden yritystonttivarannosta (5000 – 7500 työpaikkaa). Yhdessä järjestelyratapihan ja lentoaseman kanssa alueelle muodostuu yhdessä 10 000 – 15 000 työpaikkaa.

Tieverkon toimivuus vaikuttaa merkittävästi yritysten kilpailukykyyn. Liikenteen tarpeista keskeisimmät liittyvät kuljetustarpeisiin lähes toimialasta riippumatta - kuljetuksilta odotetaan toimintavarmuutta ja kustannustehokkuutta. Tämä edellyttää tieverkon hyvää palvelutasoa. Tärkeitä tekijöitä palvelutason muodostumisessa ovat mm. välityskyky, nopeus ja häiriöttömyys. Nämä kaikki ovat tekijöitä, joihin valtatie 3 oikaisulla on myönteistä vaikutusta.

Sujuva liikenne

Valtatie 3 on osa Euroopan laajuista TEN-T liikenneverkkoa ja valtakunnallisesti erittäin merkittävä portti etelän kasvukolmion alueelta muualle pohjoisempaan Suomeen. Valtatien kehittäminen tulee turvata ja taata, jotta pitkämatkainen tavara- ja henkilöliikenne on sujuvaa jatkossakin ja sen toimintavarmuus ja matka-aikojen ennustettavuus on hyvä. Vt 3 oikaisu vastaa tähän hyvin, sillä se lyhentää pitkämatkaisen tavara- ja henkilöliikenteen matka-aikoja ja pitää elinkeinoelämän kuljetukset kustannustehokkaina. Lisäksi oikaisu turvaa valtakunnallisten terminaalien ja logistiikkakeskusten yhteydet päätieverkkoon (mm. Tampere-Pirkkala lentoasema ja tuleva järjestelyratapiha). Seudullisesti valtatie 3 oikaisu ja 2-kehä ovat tarkoitettu varmistamaan niin lento-, tavara- ja henkilöliikenteen edellytykset, sujuvuus ja turvallisuus, sillä ruuhkaton ja houkutteleva liikkuminen alueiden välillä on tärkeä kilpailukykytekijä koko seudulle ja siksi mm. raskaalla liikenteellä tulee olla sujuvat reitit päätieverkolla.

Valtakunnallisten ja alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien huomioiminen Lempäälän kunnan alueella

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 (Liikenne 12) asettaa tavoitteet ja niitä tarkentavat strategiset linjaukset liikennejärjestelmän kehittämiseksi sekä toimenpideohjelman näihin tavoitteisiin pääsemiseksi kaupunkien ja kuntien alueilla. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tärkeimmät tavoitteet kiteytyvät kolmen liikenteellisen pääteeman ympärille; saavutettavuus, kestävyys ja tehokkuus. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman lisäksi Lempäälän kunnan alueellista liikennejärjestelmätyötä ohjaa Länsi-Suomen maakuntien yhteinen liikennestrategia sekä Pirkanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2045.

Liikennejärjestelmän tulee saavutettavuudellaan vastata elinkeinojen, työllisyyden sekä asumisen tarpeisiin. Nykytilanteessa valtatie 3:n ongelmallisuus korostuu Tampereen ja Lempäälän välisellä valtatieosuudella heikon liikenteen välityskyvyn myötä, jolloin liikenteessä ilmenee huomattavia sujuvuusongelmia, esimerkiksi aamu- ja iltapäiväruuhkan aikaan. Valtatie 3:n parantaminen yleissuunnitelmassa esitettyjen ratkaisujen myötä kehittää työelämätoiminnan edellytyksiä Lempäälän pohjoispuolella sijaitsevan Sääksjärven lähialueella ja lisää kaupunkiseudun liikennejärjestelmän saavutettavuutta työllisyyden sekä yritystoiminnan näkökulmasta merkittävästi. Matka-ajat ja matkojen pituudet lyhenevät ja tämä näkyy suoraan mm. säästettyinä ajokilometreinä työmatkojen ja kuljetustoiminnan osalta sekä työmatkoihin käytetyn ajan lyhenemisenä. Paremmat työelämäedellytykset yrityksiin sekä niiden työntekijöiden osalta kasvattavat kunnan elinvoimaa sekä kilpailukykyä. Uudet työpaikat tuovat kuntaan myös uusia asukkaita, jolloin liikennejärjestelmän tulee saavutettavuudellaan palvella sujuvan asumisen ja arkiliikkumisen tarpeita. Yleissuunnitelmassa esitetyt ratkaisut valtatie 3:n parantamisesta vastaavat näiltä osin valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisen saavutettavuuden kehittymistä Lempäälän kunnan alueella.

Valtakunnallisen sekä alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien tavoitteisiin pohjautuen, valtatie 3:n parantamisen ei voida merkittävästi todeta lisäävän joukkoliikenteen kulkutapaosuutta tai vastaavasti vähentävän henkilöautoilun liikennesuoritetta suhteessa joukkoliikenteen käyttöön Lempäälän kunnan alueella. Liikenteen sujuvuuden parantuminen valtatieverkolla luo kuitenkin edellytykset korkealle seudullisen ja paikallisen joukkoliikenteen palvelutasolle. 2-kehän toteutuminen mahdollistaa korkeamman seudullisen joukkoliikenteen palvelutason ja luo myös edellytykset täysin uudelle suoralle joukkoliikenneyhteydelle Ruskontien (maantie 309) jatkeena Hervannan, Sääksjärven ja Pirkkalan välillä. 2-kehän linjauksessa esitetyt kiertoliittymäratkaisut mahdollistavat sujuvan joukkoliikennepalvelun Sääksjärven keskustan alueelle toteutuvan juna-aseman liityntä- ja matkaketjutarpeita huomioiden.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellisen tehokkuuden tulee parantua liikennejärjestelmän kehittymisen myötä. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden mukaan uusien liikenneinvestointien tulee edistää kestävästä liikennestä ja uusista investoinneista saatavien yhteiskunnallisten hyötyjen tulee olla investointikustannuksia suurempia. Valtatie 3:n parantamista koskevassa yleissuunnitelmassa esitettyjen ratkaisujen myötä moottoriajoneuvoliikenteen järjestelyt parantuvat ja siitä saatavat yhteiskunnalliset hyödyt näkyvät Lempäälän alueella sekä koko kaupunkiseudulla mm. kuljetustoiminnan sujuvuuden parantumisena sekä sen kautta kasvaneen työllisyyden muodossa. Ajoneuvojen

sähköistymisellä, lähitulevaisuudessa myös raskaan rekkaliikenteen, ja uusiutuvien polttoaineiden lisääntyvällä käytöllä on positiivisia vaikutuksia liikenteen kestävyYTEEN.

Hankkeen vaikutukset kestäväN liikkumisen edistämisen ja pysyvien liikkumistottumusten kautta saatavien yhteiskunnallisten hyötyjen osalta ovat hyvin pienet, koska uuden maantieverkon tapauksessa puhutaan hyvin pitkistä etäisyyksistä ja ajomatkoista. Valtatie 3:n parantaminen uusien valtatielinjauksien myötä tekee henkilöautoilusta mukavampaa, vaivattomampaa ja nopeampaa. Näiden tekijöiden ei voida suoraan katsoa edistävän kestäväN liikkumisen elintapaa, mutta hankkeen luonteeseen sekä muuhun valtakunnalliseen merkitykseen rinnastaen, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuksien edistämisen ei tässä tapauksessa katsota olevan suurena esteenä hankkeen toteutumiselle.

Liikenneturvallisuuden osalta ruuhkautumisen väheneminen vähentää ajoneuvojen keskinäisen kolaroinnin riskiä, mutta nopeustasojen noustessa henkilövahinkojen riskit kasvavat. Yleissuunnitelmassa esitetyt valtatieosuudet ovat ajosuunniltaan toisistaan rakenteellisesti erotettuja ja liittymät on esitetty kierto- ja eritasoliittyminä, jolloin välittömän risteämis- ja kohtaamisonnettomuuden riskiä ei synny. Jatkosuunnittelussa on oleellista selvittää ja tunnistaa liikenneturvallisuusrisiä lisäävät tekijät, etenkin Puskiaisten eritasoliittymän ja Ahonperän eritasoliittymän vaikutusalueella, jotta liikenneyhteydet muulle Lempäälän kunnan maantie- ja katuverkolle olisivat hankkeen toteutuessa mahdollisimman sujuvat ja turvalliset. Liittymäjärjestelyiden toteuttaminen kiertoliittymäjärjestelynä 2-kehällä Sääksjärven kohdalla sekä valtatie 3:n uudella linjauksella Ahonperän ja Rajajärven eritasoliittymien kohdalla nähdään liikenneturvallisuuden kannalta positiivisena tekijänä, sillä moottoriajoneuvoliikenteen määrien kasvaessa liittymäjärjestelyiden tulee olla toimivia ja palvella kaikkia liikenteen tulosuuntia samantarvoisesti.

Jalankulun ja pyöräilyn reitit eivät risteä tasossa valtatie 3:n oikaisun kanssa missään kohdassa, joten välitöntä liikenneonnettomuusrisiä moottoriajoneuvoliikenteen kanssa ei ole. Merkittävin vaikutus jalankulun ja pyöräilyn liikenneturvallisuuteen on 2-kehällä Sääksjärven alueella, missä uusi valtatie 3:n linjaus kasvattaa liikennemääriä. Hankkeen toteutuessa estevaikutus eli tien ylittämisen hankaluus kasvaa pohjois-eteläsuuntaisilla jalankulun ja pyöräilyn reiteillä. Moottoriajoneuvoliikenteen kanssa risteävien alueellisten ja seudullisten jalankulun ja pyöräilyn pääreittien liikenneturvallisuus tulee huomioida jatkosuunnittelussa erittäin suurella painotuksella.

Valtatie 3:n oikaisu sekä 2-kehän toteuttaminen yleissuunnitelmassa esitettyjen ratkaisujen mukaisesti parantaa Pirkanmaan maakunnassa nopean vientiteollisuuden edellytyksiä ja sujuvoittaa kulkuyhteyksiä Länsi-Suomen alueen satamien ja lentokenttien välillä. Erityisesti tämä on huomioitu 2-kehän toteuttamisen myötä saatavana Lempäälän kunnan ja Tampere-Pirkkala lentoaseman välisen kulkuyhteyden palvelutason kasvuna. Suurten erikoiskuljetusten reitti kulkee Lempäälän kunnan alueella valtatie 3:n rinnalla kulkevien seututeiden 130 ja 190 kautta, eikä valtatie 3:n parantamishanke toteutuessaan tuo SEKV-verkon (suurten erikoiskuljetusten verkko) palvelutasoon huomattavia muutoksia Lempäälän kunnan alueella. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida Kuljun ja Sääksjärven välisen valtatielinjauksen alittamisen edellytykset seututie 130:n kautta kulkevien erikoiskuljetusten tilantarpeiden suhteen, mikäli jatkosuunnittelussa päädytään yleissuunnitelman päinvastaiseen ratkaisuun, jossa seututie alittaa uuden valtatielinjauksen.

Kaavoitustilanne

Yleissuunnitelma toteuttaa Lempäälän strategista yleiskaavaa. Sääksjärven osayleiskaavaa on laadittu rinnakkain yleissuunnitelman kanssa ja siten suunnitelmat ovat ratkaisuihin yhtenevät. Sääksjärven osayleiskaava on hyväksymiskäsittelyssä lokakuussa 2024. Lempäälän kunta puoltaa yleissuunnitelman hyväksymistä, vaikka se on Kortejärven ja Ahonperän alueilla ristiriidassa voimassa olevien asemakaavojen kanssa. Asemakaavat ovat 1960- ja 70-luvuilta ja siten eivät enää ajantasaisia näiden alueiden osilta.

Liikennemelu

YVA-selostukseen nähden (vaihtoehto 1) yleissuunnitelmaan ei kuulu nykyisen valtatie 3 osuus Puskiäisistä kehältä 2 (noin Ruskontien seutu) Lakalaivaan, eikä Tampereen läntinen kehätie valtatie 9 osuus Lakalaivasta niin sanotulle Puskiäisten oikaisulle. Näitä tieosuuksia koskevien suunnitelmien on todettu yleissuunnitelmassa etenevän omina hankkeinaan ja myös meluntorjunta on todettu suunniteltavan näissä muissa hankkeissa. Tämä johtaa siihen, että YVA-selostuksen myönteiset vaikutukset Sääksjärven melutilanteeseen ja melutilanteen kokonaisvaikutukset eivät ole enää samoja.

Lempäälän kunta katsoo, että Sääksjärven alueen valtatie 3 tieosuuden suunnitelmien ja meluntorjunnan etenemisestä omana hankkeena tulee olla varmuus, jotta meluntorjunta osana valtatie 3 parantamishankkeen yleissuunnitelmaa on perusteltua poistaa. Sääksjärven melutilanne on ollut kestävä jo pitkään, eikä alueen meluntorjunta ole edennyt siitä huolimatta, että alue on ollut pitkään kohteena Väyläviraston valtakunnallisissa meluntorjunnan toimintasuunnitelmissa. Viimeisimmässä maanteiden meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa Sääksjärven meluntorjunta esitetään nimenomaan valtatie 3 parantamishankkeen kautta toteutuksessa olevana meluntorjuntakohteena. Valtakunnallisesti erilliseen meluntorjuntaan osoitettu rahoitus ollut hyvin vähäistä ja meluntorjuntaa on voitu toteuttaa juuri lähinnä teiden merkittävän parantamisen yhteydessä tai uusia väyliä rakentaessa.

Yleissuunnitelmassa hankearvioinnissa on tarkasteltu toteuttamisen vaihteistusta ja ns. kevennettyä vaihtoehtoa, jossa toteutetaan vain valtatie 3 oikaisu ja 2-kehä ilman nykyisen tien parantamistoimenpiteitä. Hankkeen keventämisen osalta on tuotu esille, että tällöin liikenteen melulle asetetut tavoitteet täyttyvät merkittävästi heikommin. Lempäälän kunta katsoo, että yleissuunnitelmaan sisältyvät nykyisen tien meluntorjunnan parantamistoimet ovat tärkeitä Lempäälän alueella ja että hankkeen osalta liikenteen melulle asetetut tavoitteet on tärkeä saavuttaa. Nykyisen ja tulevan tien/liikenteen aiheuttamat meluhaitat nousevat selvästi esille mm. Lempäälän alueelta yleissuunnitelmasta jätetyissä muistutuksissa.

Lempäälän kunta painottaa, että meluntorjuntaa tulee parantaa uuden valtatie linjauksen varsille sijoittuvien Sääksjärven osayleiskaavan virkistysyhteyksien kohdilla. Etenkin Perimmäisen, Matojärven ja Rajajärven alueiden kohdilla tarvitaan lisää meluntorjuntaa, jotta alueita voidaan jatkossakin käyttää virkistykseen. Alueille sijoittuu maakunnallisesti merkittävä ulkoilureitti Birgitanpolku ja Sääksjärven virkistysalueilla on seudullista merkitystä. Lisäksi alueet on todettu linnustollisesti arvokkaiksi ja valtatie linjauksen melulla voi olla vaikutusta näihin.

Luonto ja pintavedet

Uudet tielinjaukset sijoittuvat metsäalueelle, jossa on monia huomioon otettavia luontoarvoja ja suojelualueita, joihin yhdistyy herkkiä vesistökohteita. Luontoon ja vesistöön liittyvät teemat nousevat keskeisinä esille yleissuunnitelmasta jätetyissä muistutuksissa. Yleissuunnitelman jatkosuunnittelussa on välttämätöntä huomioida voimakkaammin herkäät vesistökohteet, eliöstö, valosaasteen ja melun torjunta.

Suunnittelualueelle on laadittu uusia täydentäviä selvityksiä ja myös lajihavainnot ovat täydentyneet. Sääksjärven osayleiskaava-alueelle on laadittu Lempäälän kunnan tilaama linnustoselvityksen päivitys (Vespertilio Oy, 2024). Päivityksen myötä tiehankkeen läheisyyteen sijoittuvat jo tunnistetut linnustoalueet laajenivat ja kokonaan uutena alueena rajattiin Perimmäisen kallio. Vuodelta 2022 tiehankkeen läheisyydestä on uusia havaintoja lahojaviosammalesta mm. Perimmäisen kaakkois- ja eteläpuolelta, Rajajärven eteläpuolelta sekä Tervahaudanmäeltä. Sääksjärven osayleiskaava-alueelle on laadittu Lempäälän kunnan tilaama täydentävä pienvesiselvitys (Sweco, 2024). Selvityksen yhteydessä on tunnistettu uusia vesilain perusteella suojeltavia pienvesiä sekä uusia luontoarvoja (uhanalaisten lajien elinympäristöt) aiemmin tunnistetuissa pienvesissä. Edellä mainitut uudet selvitykset ja havainnot tulee huomioida jatkosuunnittelussa sekä tunnistaa edelleen tarkemmin hankkeen vaikutuksia ja mahdollisia lieventämistoimenpiteitä.

Pintavesivaikutusten osalta on tärkeä jatkossa tunnistaa ja hallita alueen maaperästä ja rakentamistoimista johtuvia vesistövaikutuksia muidenkin laatutekijöiden osalta kuin kiintoaine ja ravinteet. Sääksjärven osayleiskaava-alueelle on laadittu Lempäälän kunnan tilaamana täydentävä mustaliuske- ja arseenikartoitus (Taratest Oy, 2024). Alueella on tunnistettu mm. mustaliuske-esiintymiä, joista voi aiheutua rakentamistoimien myötä happamia ja metallipitoisia valumia.

Yleissuunnitelmavaiheessa viher- ja virkistysyhteydet ovat tarkentuneet ja niissä on priorisoitu määrää leveyden sijaan. Eläinten kulkureittien kannalta yhteyksien määrän priorisointi on kannatettavaa. Viher- ja virkistysyhteyksiä pitkin kulkee paikoitellen myös tärkeä Birgitan polku - retkeilyreitistö. Virkistyskäyttönäkökulmaa tulisi painottaa viher- ja virkistysyhteyksien leveyden ja maisemoinnin suunnittelussa erityisesti Birgitan polun osuuksilla.

Yleissuunnitelmassa on tunnistettu keskeisiä hankkeeseen liittyviä seurantarpeita. Vieraslajien leviämisen seurantaa erityisesti luonto- ja vesistökohteiden läheisyydessä tulisi harkita otettavaksi osaksi hankkeen seurantasuunnitelmaa. Oleellista on varmistaa, että rakentamisen myötä vieraslajeja ei pääse leviämään herkkiin kohteisiin esim. maamassojen siirtojen mukana. Myös hankkeen muiden vaikutusten seurantaa todettuihin arvokkaisiin luontokohteisiin olisi hyvä sisällyttää hankkeen seurantasuunnitelmaan.

Liittymävaraus Tampereentielle

Ahonperän eritasoliittymän pohjoispuolella, Tampereentien uuden linjauksen länsipuolelle on Sääksjärven osayleiskaavassa osoitettu uusi työpaikka-alue, jonne tulee osoittaa suunnitelmakartalla katuliittymävaraus Tampereentien uudelta linjaukselta. Nyt suunnitelmakartalla on huomioitu vain Kiillon kiinteistölle liittymävaraus.

Puskiasten eritasoliittymän ympäristö

Sääksjärven osayleiskaavaan on kaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen tehty muutos kokoojakatujen sijainteihin Puskiasten eritasoliittymän

itäpuolella. Lempäälän kunta pyytää näiden päivittämistä suunnitelmakartan likimääräisiin katuvarauksiin.

2-kehän Pikku-Rajajärven ylikulkusilta (S34)

Suunnitelmakartalla on esitetty, että Pikku-Rajajärven kohdalla 2-kehällä on viher- ja virkistysyhteys ylikulkuna. Lempäälän kunta edellyttää, että yhteys toteutetaan alikulkuna, kuten Sääksjärven osayleiskaavassa on se merkitty.

Toteuttamisen vaiheistus

Yleissuunnitelmassa on suunniteltu toteuttamisen vaiheistusta niin, että 1. vaiheessa toteutuisi valtatie uusi linjaus välillä Puskiainen-Linnakallio, 2. vaiheessa toteutetaan 2-kehä välillä Tampere-Pirkkalan lentokenttä-Sääksjärvi ja 3. vaiheessa toteutetaan lisäkaistat Puskiainen eritasoliittymästä etelään. Lempäälän kunta edellyttää, että 1. vaiheessa tulee joko jättää Puskiainen tien silta jalankulun ja pyöräilyn käyttöön tai jos silta puretaan tulee uusi alikulku rakentaa Puskiainen päähän Moisionjoen varteen, jotta voidaan varmistua riittävän hyvien jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien säilyminen alueella. Lempäälän kunta ehdottaa myös, että 2-kehän toteuttamista voisi jaksottaa niin, että 1. vaiheessa voisi toteutua Sääksjärven ja Rajajärven eritasoliittymän välinen osuus, jotta saadaan tuleva maankäyttö ja Vuoreksen-Hervannan ja Lentolan alueet kytkettyä uuteen valtatie linjaukseen.

Suunnitteluhankkeesta tiedottaminen

Lempäälän kunta on hankkeen edetessä tiedottanut verkkosivuillaan Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aloittamasta suunnittelutyöstä koskien valtatie 3:n ja Tampereen kaupunkiseudun 2-kehän parantamista. Pirkanmaan ELY-keskukselta saadut tiedotteet valtatie 3:n parantamista koskevan yleissuunnitelmavaiheen aloittamisesta, vuorovaikutustilaisuuksien järjestämisestä ja yleissuunnitelman nähtävilläolosta on julkaistu kunnan verkkosivuilla niiden saapuessa kuntaan tiedoksi.

Ilmoitus Pirkanmaan ELY-keskuksen kuulutuksesta Valtatie 3 parantaminen välillä Lempäälä - Pirkkala, yleissuunnitelma on ollut nähtävillä 17.6.2024 - 17.7.2024 välisen ajan Lempäälän kunnan ilmoitustaululla Lempäälä-talolla (Manttaalitie 15)."

Päätös

Kunnanhallitus päätti antaa edellä käsittelyn aikana muutetun, kohdassa "Ehdotus lausunnoksi" mukaisen lausunnon valtatie 3 parantamisen välillä Lempäälä-Pirkkala yleissuunnitelmasta.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kaavoituspäällikkö Teija Mäkelä saapui kokoukseen ennen tämän pykälän käsittelyä klo 16.41.

Tiedoksi

Pirkanmaan ELY-keskus (kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi), yhdyskuntalautakunta